

А.БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ ҚОСТАНАЙ Өңірлік университеті
КОСТАНАЙСКИЙ РЕГИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ А.БАЙТҰРСЫНОВА
KOSTANAY REGIONAL UNIVERSITY NAMED AFTER A.BAITURSYNOV

ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУ
БАҒДАРЛАМАСЫ
(MINOR)
ЭТОЛОГИЯ ЖӘНЕ ЖАНУАРЛАРМЕН ЖҰМЫС
ЖАСАУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

ДОПОЛНИТЕЛЬНАЯ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ПРОГРАММА
ЭТОЛОГИЯ И ОСОБЕННОСТИ ОБРАЩЕНИЯ С
ЖИВОТНЫМИ
(MINOR)

ADDITIONAL
EDUCATIONAL PROGRAM
(MINOR)
ETHOLOGY AND PECULIARITIES OF ANIMAL
TREATMENT

Қостанай, 2023

ӘЗІРЛЕУШІЛЕР/ РАЗРАБОТЧИКИ// DEVELOPERS:

Тегза Александра Алексеевнаға., вет.кафедрасының профессоры, вет.ғ.докторы, профессор; Рыщанова Р.М., ғылыми-инновациялық орталықтың меңгерушісі ҚБ ҒЗИ, вет.ғ.к., профессор; Яблочкова Гульмира Сабиржановнаға, оқытушы, ветеринария ғылымдарының магистрі

Тегза Александра Алексеевна, профессор кафедры ветеринарной медицины, доктор ветеринарных наук, профессор; Рыщанова Раушан Миранбаевна, зав.НИЦ НИИ ПБ, к.вет.н., профессор; Яблочкова Гульмира Сабиржановна, преподаватель, магистр ветеринарных наук

Tegza Alexandra Alekseevna Professor department of Veterinary Medicine, habil.doctor of veterinary Sciences, Professor; Ryshchanova Raushan Miranbayevna, head. SIC Research Institute of AB, Candidate of Vet. Sciences, Professor; Yablochkova Gulmira Sabirzhanovna, teacher, Master of Veterinary Sciences

А.Байтұрсынов атындағы ҚӨУ-дың оқу-әдістемелік кеңес отырысында бекітілді, 11.04.2023 ж. № 4 хаттама

Утвержден на заседании учебно-методического совета КРУ имени А.Байтұрсынова, протокол от 11.04.2023 г. № 4

Published by decision educational and methodical council of the Kostanay regional university named after A. Baitursynov (Protocol № 4 from 11.04.2023)

Курстың қысқаша сипаттамасы / Краткое описание курса / Brief description of the course:

Үй мінез-құлқының генетикалық және биологиялық негіздерін зерттейді (мысықтар, иттер), жабайы (сілеусін, түлкі, күзен, т.б.) және экзотикалық (игуана, тотықұс, жылан, т.б.) жануарлар мен құстар. Олардың мінез-құлқының қалыптасуының негіздері, күрделі білім, білік, дағдылары туралы түсінік береді жануарларды қауіпсіз ұстау және оқыту / Изучает генетические и биологические основы поведения домашних (кошки, собаки), диких (рыси, лисы, норки и т.д.) и экзотических (игуаны, попугаи, змеи и др.) животных и птиц. Дает понятие основ формирования их поведения, комплексные знания, навыки и умение безопасного содержания и дрессировки животных / Studies the genetic and biological bases of the behavior of domestic (cats, dogs), wild (lynx, fox, mink, etc.) and exotic (iguanas, parrots, snakes, etc.) animals and birds. Gives the concept of the basics of the formation of their behavior, comprehensive knowledge, skills and the ability to safely keep and train animals

Мақсаты/Цель/Aim: негізін қалыптастырудағы генетикалық және зоопсихологиялық факторларды зерттеу үй, жабайы және экзотикалық жануарлардың мінез-құлқы. Тәрбие әдістерін меңгеру, әсер етудің этологиялық әдістерін қолдана отырып, жануарларды күтіп-баптау және оқыту олардың мінез-құлқы, ветеринариялық қызмет көрсету кезінде жануарлармен жұмыс істеу ерекшеліктері, кішкентай үй жануарлары мен экзотикалық жануарларды емдеу мен алдын-алудың заманауи тәсілдері. / Изучить генетические и зоопсихологические факторы формирования базового поведения домашних, диких и экзотических животных. Освоить методы воспитания, содержания и дрессировки животных с применением этологических методов воздействия на их поведение, особенности обращения с животными при оказании ветеринарных услуг и современные подходы при лечении и профилактике мелких домашних и экзотических животных. / To study the genetic and psychological factors of the formation of the basic behavior of domestic, wild and exotic animals. To master the methods of education, maintenance and training of animals using environmental methods of influencing their behavior. To study the modern approaches in the treatment and prevention of small domestic and exotic animals

Оқу міндеттері / Учебные задачи / Learning Objectives: - Жануарлардың мінез-құлқына әсер етудің этологиялық әдістерін қолдана отырып, этологиялық зерттеу, тәрбиелеу, күтіп ұстау және оқыту әдістерін әзірлеу. - «Жануарларға жауапкершілікпен қарау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес жануарларды қорғау, қауіпсіздікті қамтамасыз ету, имандылықты нығайту және жануарларға қарау кезінде адамгершілік принциптерін құрметтеу мақсатында студенттерді жануарларға жауапкершілікпен қарауға үйрету (30.12.21 № 97-VIIЗРЛ. / -Отработать методы этологических исследований, воспитания, содержания и дрессировки животных с применением этологических методов воздействия на их поведение. - Обучить слушателей курса ответственному обращению с животными в целях их защиты, обеспечения безопасности, укрепления нравственности и соблюдения принципов гуманности при обращении с животными в соответствии с законом Республики Казахстан «Об ответственном обращении с животными» (30.12.21 №97- VIIЗРЛ / - Work out the methods of ethological research, education, maintenance and training of animals using ethological methods of influencing their behavior - To train students in the responsible treatment of animals in order to protect them, ensure safety, strengthen morality and respect the principles of humanity when treating animals in accordance with the Law of the Republic of Kazakhstan "On the responsible treatment of animals" (30.12.21 No. 97-VIIЗРЛ.

Қалыптастыру керек негізгі құзыреттер /Базовые компетенции, которые предстоит сформировать/ Basic competencies to be formed: бақылау дағдылары және жануарлардың шартсыз рефлекстері мен мінез-құлқын талдау; - дамытудың тиімді әдістері жаттықтыру негізі ретінде жануарлардың шартты рефлекстері; қауіпсіз әдістерді меңгеру жануарларды үйде емдеу және жасушалық, құстардың мазмұны; әдістемесі жануарлардың мінез-құлқын басқару / Навыки наблюдения и анализа безусловных рефлексов и поведения животных; - эффективные методы выработки у животных условных рефлексов, как базы дрессировки; владеть методами безопасного

обращения с животными при домашнем и клеточном, вальерном содержании; методикой управления поведением животных, требования ответственного обращения с животными в целях их защиты, обеспечения безопасности, укрепления нравственности и соблюдения принципов гуманности общества при обращении с животными / Skills of observation and analysis of unconditioned reflexes and animal behavior; - effective methods of developing conditioned reflexes in animals as a training base; possess methods of safe handling of animals in domestic and cellular, valerian maintenance; methods of controlling animal behavior.

Оқытудың нәтижелері / Результаты обучения / Learning outcomes: ✓ Жануарлардың мінез-құлқының қалыптасуының генетикалық негіздерін түсінеді; ✓ Шартты жұмыс жасау үшін шартсыз тітіркендіргіштерді қолдану әдістемесін меңгереді рефлексстерді, жануарлардың негізгі қажеттіліктерін; ✓ Жануарлардың мінез-құлқын бақылайды; ; ✓ Адамдар арасында және басқа жануарлар тобында жануарлардың әлеуметтенуін қалыптастырады; ✓ Дағдылары бар - агрессияға немесе стресс реакцияларына тез жауап беру жануарлар ; ✓ Ветеринариялық қызмет көрсету кезінде жануарлармен жұмыс істеу ерекшеліктері, кішкентай үй жануарлары мен экзотикалық жануарларды емдеу мен алдын-алудың заманауи тәсілдері қолданылады; /✓ Понимает генетические основы формирования поведения животных; ✓ Осваивает методику применения безусловных стимулов для отработки условных рефлексов, базовые потребности животных; ✓ Управляет поведением животных; ✓ Формирует социализацию животных среди людей и в группе других животных; ✓ Владеет навыками – быстрого реагирования на агрессию, или стрессовые реакции животных; ✓ Использует - особенности обращения с животными при оказании ветеринарных услуг и современные подходы при лечении и профилактике мелких домашних и экзотических животных; / ✓ Understands the genetic basis of animal behavior formation; ; ✓ Masters the methodology of using unconditional stimuli to work out conditioned reflexes, basic needs of animals; ✓ Controls the behavior of animals; ✓ Forms the socialization of animals among people and in a group of other animals; ✓ Has the skills to quickly respond to aggression, or stress reactions of animals; ✓ Peculiarities of treatment of animals in the provision of veterinary services, modern approaches in the treatment and prevention of small domestic and exotic animals

Пәндер / Дисциплины / Disciplines:

1. Ұсақ үй жануарларының этологиясы (5 кредит, емтихан) // Этология мелких домашних животных (5 кредитов, экзамен) / Ethology of domestic animals 5 credits, exam)
2. Ұсақ үй жануарларының этиологиясы, жабайы және экзотикалық жануарлардың этологиясы (5 кредит, емтихан) / Этология диких и экзотических животных (5 кредитов, экзамен) / Ethology of Wild and Exotic Animals (5 credits, exam).
3. Ветеринариялық қызмет көрсету кезінде жануарлармен жұмыс істеу ерекшеліктері (5 кредит, емтихан) / Особенности обращения с животными при оказании ветеринарных услуг (5 кредитов, экзамен) / Peculiarities of treatment of animals in the provision of veterinary services (5 credits, exam)
4. Кішкентай үй жануарлары мен экзотикалық жануарларды емдеу мен алдын-алудың заманауи тәсілдері (5 кредит, емтихан) / Современные подходы при лечении и профилактике мелких домашних и экзотических животных (5 кредитов, экзамен) / Modern approaches in the treatment and prevention of small domestic and exotic animals (5 credits, exam)

Еңбек сыйымдылығы / Трудоемкость / Labor intensity: 20 кредит /20 кредитов/ 20 credits

Пререквизиттер / Пререквизиты / Prerequisite: жоқ / нет/ no

Minimum number of listeners / Минимальное количество слушателей / Тыңдаушылардың ең аз саны: 10

Maximum number of listeners / Максимальное количество слушателей / Тыңдаушылардың максималды саны: 60

Пән 1/ Дисциплина 1 /Discipline 1

Ұсақ үй жануарларының этологиясы /Этология мелких домашних животных/ Ethology of domestic animals

Пәннің қысқаша сипаттамасы / Краткое описание дисциплины / Discipline Summary: Үй мінез-құлқының генетикалық және биологиялық негіздерін зерттейді (мысықтар, иттер) жануарлар мен құстар. Олардың мінез-құлқының қалыптасуының негіздері, күрделі білім, білік, дағдылары туралы түсінік береді жануарларды қауіпсіз ұстау және оқыту / Изучает генетические и биологические основы поведения домашних животных (кошки, собаки). Дает понятие основ формирования их поведения, комплексные знания, навыки и умение безопасного содержания и дрессировки животных / Studies the genetic and biological bases of the behavior of domestic (cats, dogs) animals. Gives the concept of the basics of the formation of their behavior, comprehensive knowledge, skills and the ability to safely keep and train animals

Сабақ түрлері / Виды занятий / Types of lesson: дәріс, зертханалық, практикалық/лекции, лабораторные, практические/ lectures, laboratory, practical

Оқытушы /Преподаватель / Teacher: Тегза А. А., Яблочкова Г.С. / Тегза А.А., Яблочкова Г.С./ Tegza A. A., Yablochkova G. S.

Пән 2/ Дисциплина 2 /Discipline 2

Ұсақ үй жануарларының этиологиясы, жабайы және экзотикалық жануарлардың этологиясы/ Этология диких и экзотических животных/ Ethology of Wild and Exotic Animals

Пәннің қысқаша сипаттамасы / Краткое описание дисциплины / Discipline Summary: Үй мінез-құлқының генетикалық және биологиялық негіздерін зерттейді (мысықтар, иттер), жабайы (сілеусін, түлкі, күзен, т.б.) және экзотикалық (игуана, тотықұс, жылан, т.б.) жануарлар мен құстар. Олардың мінез-құлқының қалыптасуының негіздері, күрделі білім, білік, дағдылары туралы түсінік береді жануарларды қауіпсіз ұстау және оқыту / Изучает биологические основы поведения диких (слоны, львы, волки и т.д.) и экзотических (игуаны, попугай, змеи и др.) животных и птиц. Дает понятие основ формирования их поведения, комплексные знания, навыки и умение безопасного содержания животных / Studies the genetic and biological bases of the behavior of wild (elephants, lions, wolves, etc.) and exotic (iguanas, parrots, snakes, etc.) animals and birds. Gives the concept of the basics of the formation of their behavior, comprehensive knowledge, skills and the ability to safely keep animals.

Сабақ түрлері / Виды занятий / Types of lesson: дәріс, зертханалық, практикалық/лекции, лабораторные, практические/ lectures, laboratory, practical

Оқытушы /Преподаватель / Teacher: Тегза А. А., Яблочкова Г.С. / Тегза А.А., Яблочкова Г.С./ Tegza A. A., Yablochkova G. S.

Пән 3/ Дисциплина 3 /Discipline 3

Ветеринариялық қызмет көрсету кезінде жануарлармен жұмыс істеу ерекшеліктері/ Особенности обращения с животными при оказании ветеринарных услуг / Peculiarities of treatment of animals in the provision of veterinary services

Пәннің қысқаша сипаттамасы / Краткое описание дисциплины / Discipline Summary: дисциплина рассматривает вопросы в области ответственного обращения с животными в целях их защиты, обеспечения безопасности, укрепления нравственности и соблюдения принципов

гуманности общества при обращении с животными, а также защиты прав и законных интересов физических и юридических лиц при обращении с животными.

Сабақ түрлері / Виды занятий / Types of lesson: дәріс, зертханалық, практикалық/лекции, лабораторные, практические/ lectures, laboratory, practical

Оқытушы /Преподаватель / Teacher: Рыщанова Р.М./Рыщанова Р.М./ Ryshchanova R.M.

Пән 4/ Дисциплина 4 /Discipline 4

Кішкентай үй жануарлары мен экзотикалық жануарларды емдеу мен алдын-алудың заманауи тәсілдері / Современные подходы при лечении и профилактике мелких домашних и экзотических животных / Modern approaches in the treatment and prevention of small domestic and exotic animals

Пәннің қысқаша сипаттамасы / Краткое описание дисциплины / Discipline Summary: соңғы әдістерді, схемалар мен әдістерді қолдана отырып, үй жануарларының өнімсіз және экзотикалық ауруларының алдын алу және емдеу заңдылықтарын зерттейтін пән / дисциплина, изучающая закономерности профилактики и лечения болезней домашних непродуктивных и экзотических животных с использованием новейших приемов, схем и методов / a discipline that studies the patterns of prevention and treatment of diseases of domestic unproductive and exotic animals using the latest techniques, schemes and methods.

Сабақ түрлері / Виды занятий / Types of lesson: дәріс, зертханалық-практикалық/лекции, лабораторные, практические/ lectures, laboratory, practical

Оқытушы /Преподаватель / Teacher: Рыщанова Р.М./Рыщанова Р.М./ Ryshchanova R.M.